

BEDAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 1/2 an 10 .
 pe 1/4 an 5 .
 pe 1 lună 2 .
 Nr-ii de Duminecă pe an
 4 coroane.

Pentru România și străinătate
 pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b.,
 de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte în Arad.

Scrisori nefructuete nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Reflexiuni politice.

III.

Prin compromisul Mitropolitului Atanasie s'a pus și temelia relațiilor Românilor cu Curtea imperială din Viena, atât de importantă și atât de rodnică pentru politica națională. Cardinalul Kolonics, propagatorul principal al unirei, era omul de încredere al Imperatorului. Mitropolitul Atanasie a fost el însuși la Viena, unde a avut întrevederi nu numai cu cardinalul Kolonics, ci și cu Nunciul papal și cu contele Kinsky, șeful cabinetului imperial. Pentru timpurile de atunci primirea Capului Românilor la Viena era un eveniment extraordinar și ne dă o dovadă convingătoare, ce deosebire de vederi exista între Curtea imperială și staturile transilvane cu privire la importanța elementului român. Nu numai motive confesionale, ci mai ales motive de politică externă vor fi determinat Curtea să atragă pe Români. Din punct de vedere național este îmbucurător, că poporul român încă de acum două sute de ani a înțeles prea bine interesele sale, a persistat în politica dinastică și s'a străduit a întreține totdeauna cu Curtea imperială cele mai bune raporturi.

Maî ales doi bărbați mari ai națiunii române au consolidat această politică românească și au devenit nemuritori prin succesele strălucite ce au obținut. Inocențiu Klein și Andreiu Șaguna sunt, fără îndoială, cei mai însemnați conducători politici din câți am avut. Amândoi talente extraordinare, amândoi cu cunoștințe largi, amândoi foarte activi, amândoi cu iubire și devotament pentru poporul român. Unul mai impacientat și mai puțin dibaciu, celalalt mai chibzuit și mai diplomat, consideră Casa habsburgică ca cel mai puternic protector al poporului român și se străduesc a întreține cele mai întinse raporturi cu Curtea imperială. Ținta amândorora era ținta politicii naționale: egală îndreptărire a națiunii române.

Inocențiu Klein petrece o parte considerabilă a vieții sale episcopicești la Viena, unde caută și află legături nouă politice și unde nu încetează a stăruî, ca poporul român să i-se facă dreptate. Memorii peste memorii asupra situațiunii politice a Românilor curg din peana sa și le prezintă când împăratului, când ministrilor, când Dietei transilvane, când guvernului provincial. În stăruințele sale revine din nou la îndărijirea staturilor și națiunilor transilvane, cari nu îndeplinesc ordinele împăratului cu privire la drepturile politice ale Românilor. El obține ca să fie numit membru al Dietei transilvane, pentru-ca să fie pus în pozițiune a lupta ca singurul reprezentant român cu mai multe sute de reprezentanți ai staturilor, națiunilor și confesiunilor dujmănoase. El silește prin diplome împărătești Dieta transilvană, să se ocupe în mai multe rânduri și în adins de plângerile Românilor. Printre aceste lupte politice, adese înfocate, Klein obține dela Impărat regularea dotațiunii preoțești, clădirea unei reședinte episcopicești, unei mănăstiri, unei ca-

tedrale și unei școale superioare pentru preoți și învățatori. Foarte caracteristică pentru poziția episcopului Klein este și lupta ce a deschis-o și a purtat-o cu multă hotărâre contra Teologului, care îi era pus în coaste, adică în contra bisericii catolice. Klein are marele merit de a fi redeșteptat în poporul român încrederea de sine. Românii nu se mai simt ca un popor de țărani-robi și ridică capul sus.

Andreiu Șaguna clădește înainte cu mână mai măiastră și în împregiurări mai favorabile, dar tot pe temelia așezată deja și tot pe calea ce poporul român se deprinsese a umbla. Românii, conduși de Șaguna, își precizează prin una din cele mai mărețe manifestațiuni politice pentru prima dată un program național, și intră mai târziu în Dieta transilvană ca națiune recunoscută cu drepturi egale, alături cu foștii lor stăpâni, exploatori și chinători. Biserica ortodoxă este reînviată de Șaguna ca biserică națională română și asigurată prin o Constituție sinodală, menită a fi cel mai puternic scut național al Românilor în țările supuse Coroanei Sft. Stefan. Andreiu Șaguna creează un centru cultural român pe lângă Mitropolia din Sibiu, trimite o mulțime de tineri români la universități germane din străinătate, înființează și dotează școli primare, normale și secundare, sporește și regulează dotația preoților etc. etc., — toate din mila și îndurarea prea bunului nostru Impărat.

Nu încap în cadrele strimte ale acestor articole de ziar a desvolta în amănunte activitatea politică a acestor doi eroi naționali. Scopul nostru este a schița numai prin unele reflexiuni lupta noastră politică în acești două sute de ani din urmă și a stăruî mai ales asupra principiilor politice, cari au călăuzit pe Români în luptele lor din acest period.

Timpurile Mitropolitului Atanasie, ale episcopului Inocențiu Klein și ale Mitropolitului Andreiu Șaguna, cuprind cele mai însemnate perioade ale istoriei noastre politice, însemnate prin bărbații, cari le dominează, și însemnate prin rezultatele politice obținute. Ținta, direcțiunea și principiile politicei noastre naționale rees din examinarea acelor timpuri cu toată claritatea și precisiunea.

Am ajuns noi ținta și cum stăm noi astăzi politicește? Ne-am apropiat de ea, dar n'am ajuns-o. Și astăzi, ca și la 1697, trebuie să luptăm tot pentru realizarea egalei îndreptări. Având deci aceeași țintă ca în trecut, observăm noi aceleași principii, urmăm noi aceeași direcțiune? Sau ne-am abătut dela ele? La aceste întrebări importante vom face unele observări în un articol următor și final.

Eugen Brote.

Impăcarea germano-cehă. „Slav Korv“ aduce știrea, că la chemarea, primului-ministru austriac Dr. Körber s'a ținut o consfătuire politică, la care au luat parte: primul-ministru, și deputații cehi: acak Stranzky, Brzorad, Herold, Kramar, Zeeck. Consfătuirea a avut de scop căutarea unei modalități pentru pregătirea unei conferențe de împăcare

între germani și cehi. Deputații cehi au luat la cunoștință propunerile lui Körber și vor raporta în cauză comisiei executive a clubului ceh din Reichsrath și Dieta Bohemiei.

Fusiunea opoziției croate. Din Zagreb se anunță, că la adunarea generală ce au ținut partidele opoziționiste din Dieta Croației, s'a hotărât contopirea definitivă a celor două partide, sub numirea de opoziție croată.

Partidul stă pe baza programului de fusiune din 1894, care urmărește autonomia deservită a provinciilor croate, în cadrul actualii constituiri a monarhiei, cere o eventuală atragere și a slovenilor în cadrul Croației. Partidul va lucra contra actualului sistem politic, și va cere mai ales modificarea legii electorale, pe baza principiului de vot universal și direct; va pretinde libertatea presei și aducerea unei legi în privința asociațiilor; apărarea proprietății țărănești și în fine, își va da silința pentru a câștiga colaborarea partidului croat din Dalmația și Istria.

VRĂȘMAȘII.

Poveste despre mielul sălbatec și lupul blajin o repetă mereu șovinistii, de câte-ori e vorba de relațiunile de naționalități din patria noastră.

De curând, în Reichstagul german, deputatul Hasse, în interpelarea ce a adresat cancelarului imperiului, s'a ocupat și de situația de naționalități din Ungaria și în special de situația germanilor dela noi.

„Budapesti Hirlop“ sare, ca — cel „cu musca pe căciulă“, pentru a apăra atitudinea șovinistilor și pentru a o justifica.

Și cum o justifică? Se provoacă întâi la visita de acum câțiva ani a împăratului Wilhelm la Budapesta, la toastul marelui monarch, din a cărui frasă: „éljen a Király“, fără mult înconjur scoate deducția necesară: Maghiarilor. tăiați și spânzurați tot ce nu vrea să fie maghiar în Ungaria!

Al doilea argument în spriginul acestei „necesități de stat“, numitul organ îl pescuiește dintr'o închipuită analogie dintre relațiunile etnice din statul nostru poliglot și Germania, a cărei ființă, caracter, basă istorică și firească, clenodiu, este caracterul național.

Și eată cum glăsuiește fruntașul organ maghiar:

„Ceca-ce poate face germanul, poate face și o națiune mică, cum e cea maghiară. Căci din punctul de vedere al moralei nu există diferență între mic și mare. Germanul spărgător de casse e tot atât de hoț ca și pungașul maghiar de rind. Ear dacă dl alldeutsch Hasse va zice că nu e vorba de morală, ci chestie de putere, — o primim de basă a discuțiunii și răspundem cu proverbul maghiar: fie-care cocoș e stăpân pe gunoiul său. Avem destulă putere ca să procedăm față cu vrăjmașii nostri naționali după-cum merită... Dl Hasse vorbește în așa chip despre soarta naționalităților noastre, ca și când ar fi polonezi din Pozen, ear noi maghiarii — prusaci.

„Fie liniștită toată lumea, Minciunile colportate despre oprimarea lor nu le socotim decât de ceca-ce sunt: minciuni.“

Ce frumoasă serie de incoherențe! Organul ventilator al principiului de „imperialism maghiar“ se provoacă la autoritatea reprezentantului autorizat al politicii imperialiste germane, contra căreia s'a pornit plămădeala de contra-„imperialism maghiar“, pentru justificarea teoriei — „cocoșului de pe gunoi“!

Apoi, după-ce sunt bagatelisați moralicește prusienii, luați de altfel ca model de politică națională, — mai vine la rind și o înfruntare la adresa celor cari colportează „minciuna“, că în Ungaria naționalitățile nu trăiesc ca în „sînul lui Avram“.

Și acești „minciנוși“ ce element represintă în Ungaria? Sunt „vrăjmașii nostri naționali“, — spune „Budapesti Hirlop“.

Și pentru ce sunt vrăjmași ai „națiunii“, pentru ce merită să procedeze maghiarii cu toată asprimea „după-cum merită“ față cu dinșii?

Pentru-că nu vor să fie maghiari, atunci când șovinistii au „destulă putere“ să-i nimicească!

După acestea, dela sine se impune întrebarea: Cine sunt vrăjmașii acestei țări, a patriei noastre? Aceia cari vor să trăiască conform legilor și instituțiilor nefalsificate ale țării, cerând respectarea drepturilor legale, — ori aceia, cari în minoritate de forță, drept, însemnătate și capacitate, usurpând o situație creată într'un mod anormal, depunându-și toată „puterea“ pentru distrugerea forțelor reale constitutive ale țării, sunt gata să nimicească țeara, după vorba lui Beksics:

„In viitorul apropiat Ungaria sau va deveni un stat național maghiar, s'au între hotarele ei actuale nu va exista stat, ca atare“?

Nu încap îndoială că acești din urmă sunt vrăjmașii țării, vrăjmașii patriei noastre!

Nu caute deci șovinistii în afară primjdia, ci în ei înșiși, și distrugă-i odată germenii, ca să nu fim nevoiți a peri și noi, trași după dinșii în prăpastia ce pregătesc țării, ei, adevărații vrăjmași ai patriei noastre comune.

Pentru „Aradi Közlöny“.

Domnul Vasiliu Goldis din complexantă față de acea parte a publicului aradian, care înțelege și iubește arta adevărată, a ținut să aducă la cunoștință și foilor ungurești din loc concertul dlui Dumitru Popovici, care se va da Mercuri, în 9.22 Ianuarie 1902, în sala cea mare dela hotelul „Crucea-Albă“. Această complexantă a dlui Goldis a fost răsplătită cu bruscheta ne mai pomenit din partea ziarului local „Aradi Közlöny“. Acest organ de publicitate, guvernamental — bine înțeles, — află ocaziune bine venită să arunce din nou tăciunile neînțelegerilor între Maghiarii și Români din Arad. Zice, că acest concert este primirea simțului patriotic

Vrem să rămânem calmi. Cu răceală cuvenită întrebăm așadar pe domnul dela „Aradi Közlöny“, că dl Ondricek, care va concerta în curînd aici, ce „magyar nóták“ va cânta pe violina sa? Ori

Kubelik a cântat unguerește? Ori nu-și aduce aminte „Aradi Közlöny“ că trupa dramaticianului Salvini a jucat în teatrul din Arad numai în limba italiană?

Înainte de toate arta e internațională. Și apoi este pălmuirea simțului patriotic în Ungaria, dacă un cântăreț de talia lui D. Popovici cântă compoziții de Mendelssohn, Schubert, Wagner, Lohre?

Intreg programul este compus din cele mai alese piese ale literaturii muzicale universale, eară în textul compozițiilor românești ale domnului G. Dima nu este absolut nici cea mai mică alușuine națională chiar.

Unde este deci aici pălmuirea simțului patriotic?

Dar „Aradi Közlöny“ în același număr aduce programul concertului Alberti, care se va da mâine, Duminecă, aici în Arad. Programul acesta are opt puncte. Le cităm verbal, așa cum le aflăm tipărite în „Aradi Közlöny“. Eată-le:

- 1. Spob L. Adagio.
- 2. Rossini. Recit. és ária Tell operából.
- 3. a) Rubinstein: Asra.
- b) Eckert: Ja überselig hast du mich gemacht.
- c) Schumann: Ich grolle nicht.
- 4. a) Ganz: Il faut aimer.
- b) Flegier: Stances.
- 5. a) Hubay: der Zephir.
- 6. a) E. Meyer Aellmund: Zaubertied.
- b) Nozda: Lass mich wählen in deinen Locken.
- 7. Verdi: Adagio és Siretta.
- 8. Vieuxtemp: Ballada és Polonaise.

Intrebăm pe domnii dela „Aradi Közlöny“, nu este pălmuirea simțului, patriotic, că publică programul lui Alberti curat nemțește și franțuzește într-o foaie așa patriotică maghiară? Și încă „Aradi Közlöny“ mai adaugă la acest program cuvintele: „Ismételve felhívjuk a közönség figyelmét erre az élvezetesnek ígérküző hangversenyre.“

Unui reporterș nu-i place piesa de H. Wolf: „Wer sein holder Lieb verloren“. Ei, n'are să se supere. Dl Alberti îi cântă mâine tot la „Crucea Albă“ pe domnul Neveda: „Lass mich wählen in deinen Locken“. Se poate mângăia.

Un lucru e clar. De gustibus non est disputandum. Dacă domnilor dela „Aradi Közlöny“ în loc de „O du mein holder Abendstern“ a lui Wagner le place mai bine să cânte: „O du, lieber Augustin“ — e treaba lor.

Nicht gebieten werd' ich dem Sänger. Teringett!

Din străinătate.

Discursul Tronului englez.

Discursul tronului, cu care s'a deschis sesiunea parlamentară, se ocupă în intăul rând de reîntorcerea fericită a perei. I moștenitoare de tron din călătoria prin colonii, unde a fost primită cu însuflețire.

Raportul cu celelalte puteri — continuă mesagiul — este de-o amicizie durabilă. Regretă că războiul din Sudul-Africet nu s'a terminat încă, deși situația armatelor engleze se găsește deja într'un stadiu cu mult mai favorabil decât înainte. Cu tot caracterul obositor al războiului îndelungat, soldații supoartă cu bucurie (și greutatea războiului de guerilă și chiar în detrimentul lor, dovedesc atăta umanitarism (!) față cu vrăjmașul, încât mărta cea mai mare laudă. In curind noi contingente vor fi trimise din Canada, Australia, și Seelanda-Nouă, căci cu patriotism s'au oferit aceste provincii de a sări în ajutorul țării mame.

Mesagiul mai amintește un șir de reforme de caracter intern.

Când s'a cetit pasajul cu „umanitatea“, parlamentul a erupt în aplause; deși descrierile de pe câmpul de război și felul de a trata cu prizonierii bui în timpul din urmă nu prea verbuează în favorul umanitarismului soldaților și comandanților englezi. Aceasta i-a și tras-o lui Chamberlain pe sub nas contele de Bülow. Ear mesagiul englez pare a intenționa mângăierea ministrului englez.

Dar faptele, fapte rămân.

Sucesiunea tronului Serbicăi

nu încetează de a fi la ordinea zilei, prezentându-se zi de zi în variante și ear variante, semn, că în adevăr e rău incurcată această chestie, și slăbănogi sunt cei în intăul rând interesați de a o pune la cale.

„N. W. Tagblatt“ publică într'un număr recent la ioc de frunte o scrisoare primită dig Belgrad, în care se spune, că Gyaia, fost reprezentant al Serbiei în Sofia, s'ar fi exprimat în fața a mai mulți deputați, că mostenitorul tronului Serbiei va fi prințul Gheorghe Karaghiorghievici, fiul de 14 ani al pretendentului Petre Karaghiorghievici. Tinerul Karaghiorghievici se găsește de present în academia militară din St. Petersburg.

Gyaia ar fi zis următoarele:

„Știu din cel mai sigur isvor, că asupra acestei candidaturi s'a stabilit defini-tivă învoială între Rusia și Austro-Ungaria.“

CE CREDE LOMBROSO DESPRE SPIRITISM.

Mare a fost mirarea în lumea științifică europeană, când se ră-pândi șvonul că Cesar Lombroso, profesor la Universitatea din Turin și materialistul declarat, a trecut în șirul spiritiștilor.

Cum! autorul cărților *Omul Criminal, Geniu și Nebune*, în cari cele mai înalte manifestațiuni ale spiritului omenesc sunt reduse la simple anomalii cerebrale, s'a convertit la credința spiritiștilor și a meselor invirtitoare?

Lucrul e adevărat, dar numai pe jumătate.

Lombroso asista la experiențele pe cari cavalerul Ciolfi din Napoli le făcea cu medium-ul Eusapia Paladino.

Aceste experiențe au schimbat cu totul opiniile savantului italian.

Acum Lombroso admite forța numită Mediumică, fenomenele de levitațiune, adevă posibilitatea ce o are corpul omenesc de a se ridica de-asupra pământului grație unei misterioase energii psihice, materializațiunea, adevă aparția fantomelor cvasimateriale, evocate de operatori cari imprumută fluidele lor unei scurte dar tangibile iluziuni, scrierea automată, dedublarea personalității, etc.

Până în present în toate lucrările sale Lombroso atacase pe spiritiștii cu cele mai violente injurii. Acum înceartă o reabilitare, și eată ce scrie:

„Mi-e rușine și regret foarte mult că am combătut cu atăta încăpăținare fenomenele spiritiste, sunt fenomene căci nu sunt de acord cu teoriile. Dar faptele există, și și eu mă mândresc că sunt sclavul faptelor.“

Apoi Lombroso înceartă o explicare științifică, care corespunde cu aceea a lui Hartmanu, succesorul lui Schopenhauer în Germania. Pentru Lombroso, excitarea deosebită a unor centre nervoase în detrimentul altor centre paralizate, permite o degajare de energii; aceste energii devenite exterioare, sunt cerebralizate, devin inteligente sub influența incoștientă a creierilor celor asistați.

Lumea savantă se emoționă. Cel dintăi care se opuse teoriilor lui Lombroso, fu eminentul elev al lui Kraft-Ebing, doctorul Albert Moll din Berlin.

Jules Bois, care publică în ziarul *Le Matin* o anchetă asupra misticismului, s'a adresat, în scris, lui Lombroso, cerindu-i părerile în această chestiune, și celebrul criminolog s'a grăbit a-i răspunde:

— Știința d-tale poate să dea o explicație fenomenelor surprinzătoare la care ai asistat?

— Nici unul din aceste fapte — trebuie să le admitem de oare-ce nimeni nu poate tăgădui faptele pe cari le-a văzut — nu e de natură a suposa, pentru a le explica, o lume diferită de-a noastră!

Nu există spirite, sunt maladii neurovoase.

D-na Eusapia Paladino e o nevropată; în copilărie a suferit o lovitură în parietalul stâng și până acum i-a rămas o gaură atăt de adâncă în cât se poate băga în ea degetul; are accese de epilepsie, catalepsie și histerie, care se produc în momentul în care se produc și minunile ei. Acei medii admirabili, ca Home, Slade, și alții au fost tot asemenea nevropăți. Ei bine. Nu ved de ce nu s'ar admite ca histericii să poată provoca în ei și în afară de ei o deplasare de forțe psihice, putând să miște materia la distanță și fără contact material.

Astfel un medium este în stare să ridice o masă, să isbească, să atingă sau să mângăie pe cineva, rămânând nemșcat.

— Miracolele vă par dar foarte simple?

— Multe lucruri pe care le-am crezut falșe asupra miracolelor, sunt adevărate, spiritismul ne-a probat aceasta.

— Dar experiențele lui Crookes, apariția femeii misterioase Kate King care ieșea fantomală din sinul d-șoarei Cook adormită?

Aceste experiențe trebuie să fie exacte: am emis o teorie exactă cu a lui Crookes, fără a cunoaște teori sa, și am fost ca și dișul acuzat de șarlatanie.

— Până aci mi-ți vorbit numai de fapte; ce credeți de teoriile edificate pe aceste minuni, adevă de misticism?

— Misticismul, așa cum a fost conceput în ultimul timp, este o proză, o prostie.

„Opera neputincioșilor, a „matoizilor“ a oamenilor cari nu au idei nete și se leagă de trecut, care în tot-deauna a fost asilul celor slabi.“

Pentru Casa Națională.

Au mai sosit pentru Casa Națională drept răscumpărare de feliicitări de Anul-nou următoarele sume:

Transport 252 cor.	
Dl Ladislau Petrila, preot Macea	10 cor.
„ Ilarie Crișan, Beiuș	2 „
„ Nicolae Măhulin, Cluj	2 „
„ Constantin Garban, Boroșineu	2 „
„ Iuliu Bodea, Buteni	2 „
Suma	270 cor

LA BILIARD.

Părză verde e nădejdea,
Lumea e un biliard:
Ca și bilele ciocnite,
Alergăm în lung și larg . . .

Soartea prinde n mână cheiul:
Patima . . . jăcând mereu,
Ne împinge — și ne trage
Prăpăditul cel de cheiu . . .

Prea puține „caramboale“
Face soartea fără „fals“:
Nu poate să dea în altul
Până nu ne-a împins și tras . . .

Și adese-ori ne scapă,
Proaste „ghixere“ făcând,
Și nervoasă — dă cu cheiul
Furioasa de pământ . . .

Câte-o bilă par'că zboară
Spre o țintă alergând;
Alta — par'că e legată,
Nu și mai poate da avânt . . .

Câte-odată obosită
Se retrage dela joc:
Cheiul, bilele sfarmate,
Le inchide la un loc . . .

Alte bile ia în mână,
Cheiurile în schimbând,
Și — le inchide ear pe toate
Mai târziu sau mai curând . . .

Și o vecinicie n'treagă
Să le scoată n'are gând
Omul, patimile stinse,
Nu es nici-când — d'n mormânt . . . !

SCHIMBARE.

Când se duse-n lume vorbă
Că se nsoară un fecior,
Toate fetele de-arîndul
S'au umplut de dulce dor.

„Oare cine o să fie
Cea aleasă cu noroc . . .?“
Le spusei, că nu sunt ele:
Toate s'facără de foc.

Până n'a știut nici una,
Că se nsoară cel fecior,
Toate l'au pofit de-arîndul
La visite de onor . . .

Și de când se duse vestea,
Că el are un toboac:
Toate fetele de-arîndul
Rii ca de un holoboc . . .

Milă au de cea copilă,
Ce o fi mireasa lui:
Nici de treabă, nici de cinste,
Nici copil frumos azi — nu-i . . . !

Alexandru Ciu.

Ajunul Crăciunului.

Marta de emoționată ce era, abia mai putea să răsușe. După ce se mai liniști puțin, privi în jurul ei cu curiositate. Apoi se apropie de fereastră și se uită pe stradă, pe când servitorul li puse masa și li servi diferite mănări alese din cari putea să mănāne cât îi va plăcea; i se părea ca din poveste cu „Intinde-te masă“. Se temeă, ca nu cumva să se trezască din frumosul ei vis, earșă în mizerabila odăiță din manșardă, ca copil sărac, pentru care nu esista nici o bucurie.

Trecură câte-va zile, decând se afla Marta aci, și începu-se să se obișnuiască cu viața luscoasă — numai o singură părere de rău avea, că mătușă și unchiu lipseau prea mult de acasă și era prea mult singură. De i-s'ar fi dat cel puțin voie, să meargă în odaia servitorilor, sau pe stradă, să se joace cu copiii însă aceasta era strict oprit.

Dar pentru aceea își găsea ea alte distracții, căci într'o casă așa mare, erau multe lucruri de văzut și admirat — își găsisse un mic prieten și tovarăș de joc — papagalul, ce era într'o colivie aurită.

Ah, ce Crăciun admirabil! se gândea Marta după câte-va luni — și ce bine e să fi bogat.

II.

Trecuse un an; era earșă Crăciun — pădurile și câmpiile erau acoperite cu un strat gros de zăpadă, chicioară groasă atârna de crengile arborilor.

Era earșă înbulșeală pe străzi și earșă se îngrijseau iubiții părinți să procure bucurie copiilor lor; și miș de inimioare palpitau în așteptarea mult doritelor serl.

Se inserase; ici, colo, scilipeau deja luminațiile de pe pomul de Crăciun, și se bucurau feliicitii copii, și nu numai în casa bogatului ci și într'a săracului, pătrunse sfânta bucurie de Crăciun. Nu toți copii erau ca biata Marta, a cărei inimă puțin înțelegea adevărata zif de sərbătoare; cei mai mulți primiră cu recunoștință tot ce le aduse „Moș Crăciun“, și nu se gândeau că alții au mai mult decât ei, căci nu invidiau pe nimeni.

Și Marta — este în fine mulțumită? Sta singură la fereastră și privea vișătoare spre stradă.

„Cum se grăbesc oamenii încoaci și încolo, ca și când n'ar trebui să peardă un singur moment!“ se gândea ea. „Și ce nerăbătoari vor fi copiii ca să vie „Moș Crăciun“ încărcat cu daruri.“

Marta oftă. „Dacă m'aș duce acum și m'aș amesteca printre trecători, nimeni n'ar observa lipsa mea. Trăsura este gata, mătușă și unchiu vor pleca îndată, și nu vor veni până noaptea târziu. Mademoiselle, încă va merge la cunoștii — și mi pare bine, căci cu ea numai mă plictisesc. Poate fi liniștită, n'o voi pti nici odată că mă lasă prea mult singură. — E așa de rău să fi tot singură, și așa „mi-e de friică; și tocmai azi, în preseara Crăciunului!“

Lacrimi se iviră în ochii ei.

Transport	270 cor.
Dl Vasile Adamovici, S. Micăuşul-mic	1 "
P. Givulescu, Soborşin	1 "
Suma totală	272 cor.

NOUTĂȚI.

ARAD, 18 Ianuarie n. 1902.

La Anul-nou. Un schimb de telegrame a avut loc cu ocazia Anului-nou între MM. LL. Nicolae Ţarul Rusiei și Regele Carol.

De asemenea s'au schimbat telegrame de felicitare între MM. LL. Regele Carol, Regele Greciei și Regele Alexandru al Serbiei, precum și A. S. R. Principele Ferdinand al Bulgariei.

Concertul D. Popovici la Oravița. La invitarea oravițenilor, marele artist, dl D. Popovici va concerta la 25 c. n. și în Oravița în sala teatrului. Se atrage atențiunea publicului român din jur, să se anunțe din bună vreme, abonându-și bilete de intrare la cofetarul C. Becker, eventual și la contabilul I. Perianu. Prețurile: Loja I și cerce 3 cor. Loja II 2 cor. 40 fl., entrée scaun 2 cor. Partere entrée 1 cor. 20 fl. Galeria scaun 80 de fl. Galeria entrée 60 fl.

După concert intruire în sala hotelului „Coroana Ungariei“.

Omagiu. P. S. Sa Dl Episcop Iosif Goldiş a primit următoarea telegramă:

Membrii Asociațiunii funebre și comitetului, adunați la banchetul din Elisabetin-Timșoara, din profundul inimii ridică prin Marian paharul strigând: Să trăiască Episcopul diocesei noastre Iosif Goldiş ani mulți fericiți! Declarăm, că totul vom face, pentru biserică, pace și dragoste, de bucurie că s'a sfârșit acum ridicatul Obelisc-Elisabetin: Dr. Cosma, Mihailovici, Marian, Zamfiravici, Babescu și o mulțime de alte iscălituri indescribabile.

Mandatul dela Lăpuș validat. Se știe, că în Lăpușul-unguresc fusese ales deputat contele Teleki Sándor. Contra-candidatul lui Teleki era Dr. Viktor Cupşa. Alegerea din Lăpuș a fost protestată, dar Curia din Budapesta în ședința dela 15 Ianuarie a respins petiția de protestare, validând mandatul lui Teleki.

Asasinat înflorător în Cluj. Miercuri, 15 Ianuarie, la orele antemeridiane, s'a săpuit un înflorător omor în strada „Unio“. Două cafe de templar și-au închiriat în curtea din dos dela casa Nr. 6 din numita stradă o odaie la femeea Hantz Jozsina. Ei au spus, că odaia o închiriază pentru candida-

tu de avocat Kovács György, pe al cărui nume a și sosit în curând un mandat postal în valoare de 4 coroane. Când a intrat eri factorul postal în odaie, cântând pe pretinsul Kovács, cele două cafe s'au aruncat asupra lui și aplicându-i mai multe lovituri de topor, l'au omorât. O servitoare auzind șgomot în odaia din dos, a strigat după ajutor. Făptuitorii au fost prinși. Unul se cheamă Friedrich Ferencz de 28 ani, catolic, nelnsurat, originar din Alba-Regală, ear celalalt Szócs Gyula de 25 ani, ev. reformat, nelnsurat, originar din Maros-Szentgyögy. Victima se numia Bürger Carol, în etate de 37 ani, însurat, tată a doi copii.

Un nou balon dirigiabil. Santos Dumont are în Italia un mare rival. Ziarele italiene fac șgomot în giural unui nou sistem de balon inventat de contele Almerico, care de cinci zeci de ani studiază problema navigațiunii aeriene și se prepară acum a și traduce îndelungatele sale studii în experiențe practice. Contele Almerico a avut un bun colaborator în persoana unui Pasquale Corden n., care, acum douăzeci de ani, prezentase ministerului de războiu un proiect de balon, care a fost aprobat. Moartea l'a surprins în plină activitate. Se anunță acum, că o societate de acțiuni s'a format spre a constitui capitalul necesar pentru construirea noului balon; ministerele de războiu, de marină și de instrucție publică au contribuit fie-care cu sume de bani și acum se lucrează cu mare zor la fabricarea pieselor aerostatului. Balonul e demătasă și are forma unei țigarete; lungimea lui va fi de 35 metri, ear diametrul maxim de 6; capacitatea lui e de 600 metri cubi de gaz hidrogen pur. Aeronautul crede, că cu acest balon poate pluti în aer cinci ore în continu cu o viteză de 20 kilometri pe oră. Primele experiențe s'au făcut la sfârșitul anului.

Cât trăește omul. — O revistă engleză a făcut o statistică pe baza unor date, scriind, că omul trăește cam de 5 ori atât cât timp durează dezvoltarea organismului omenesc (afară de creeri). Cu cât dezvoltarea organismului durează mai îndelungat, cu atât și viața omului va fi mai lungă. Cea mai extremă viață a omului este la 125 de ani. Revista amintește, că înainte cu trei ani a murit în localitatea franceză Auberville o femeie cu numele Uranie Durand, care a viețuit 11 guverne: pe Ludovic XVI și XVII, Carol X, Ludovic Filp, a doua republică, a doua împărăție și a treia republică.

„Bilder aus Rumänien“. Cu concursul bine-voitor al Ligei Culturale a a tuturor Românilor, din București, dl Maximilian W. Schroff, publicist și profesor, a întreprins traducerea în nemțește a celor mai frumoase din producțiunile literaturii noastre în poezie, proză și dramă.

Din seria de 12 volume, din care ultimul e rezervat istoriei literaturii române, a apărut acum primul volum, cuprinzând traduceri din frumoasele nuvele ale dlui N.

„De altă dată să te porți mai cum — se — cade“, îi strigă el, „azi e ziua de Crăciun, de aceea nu vei căpăta altă pedeapsă.“

„Azi e Crăciun“, murmură Marta, când se văzu earăși singură în odaia ei, și făcându-și plângă din nou.

„Oare unchiu și mătușă, mai sunt supărați pe mine? Ah nu, nu cred, s'au dus la festivitate, și până mâne vor uita. — Unchiu e de multe ori aspru, și azi era și mătușă, însă le trecu curind, ș'apoi ear sunt bunți față de mine, și câte daruri am primit din partea lor!“

Martei îi veni în minte să se ducă în odaia cu darurile să le mai vază încă odată. Iși duse dar lampa și începu să le admire din nou. Haina frumoasă ce o căpătase, garnitura de blană, drăgălașa păpușă, și alte lucruri frumoase; și totuși nu se putea bucura din toată inima. — Se tot gândea că ce trist e să petreacă preseara Crăciunului așa de singură.

„Ah, de ar fi rămas mătușă azi acasă, căci o am așa de dragă! — Dar ea nu mă iubește — hotărât că nu“, se gândea mititica. „Ea nu mă sbrută nicl odată — fie-care mamă își sbrută copilul — se înțelege, ea e mătușă mea. — Mama mă sbrută tot-deauna, dar ea mă și avea dragă!“ — „Decând nu m'am mai gândit la buna mea mamă“, Martei îi zăcea că o povoară pe inimă, „însă mi auvut eu timp pentru aceasta? Dimineața abea mă îmbrac și dejinez. vine profesorul — și după o oră trebuie să mă duc cu Mademoiseelle la preumblare și să învăț franțuzește.

Gane și din legendele românești ale lui V. A. Urechă, cu portretele autorilor și schițe biografice.

Inteligenta română din Valea-Bistritei aranjiază la 20/7 Ianuarie 1902 a doua zi de Botez în ospătaria la „Fünf-Fürsten“ din Ohababistra Concert împreunat cu *Reprezentatie teatrală*. Prețul de intrare: de persoană 80 fl.; de familie 1 coroană 60 fl.; Pentru țărani 40 fl.

Începutul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea școlarilor săraci. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor evita publice.

Petrecearea. Comitetul parochial din Leș a arangiat în 8 Ianuarie o petreceare, care a succed de tot bine. Succesul este a se mulțumi în mare parte m. st. familii Drimba, din Toboliu, și domnul învățator Dimitrie Porumb din Toboliu. Suprasolviri au intrat dela st. familie Drimba din Toboliu 1 cor.; dela dl Porumb, învățator în Toboliu 1 cor.; dl Adalbert Vereș, adjunct notarial în Măndrușoc (Glogovași) 2 cor.; dela învățatorul Partenie Bugariu din Tășad 2 cor. Din venitul total de 80 cor. 60 bani, detragându-se spesele de 48 cor. 20 bani, rămâne un venit curat de 32 cor. 40 bani.

Bibliografie.

Protocolul adunării generale a X(a a Reuniunii învățătorilor români dela școlaele populare profesionale din protopopiatele: Arad, Boroșinen, Buteni, Chișineu, Halmagiu, Radna și Șiria. Ținute în Arad, la 26 și 27 August st. n. 1901. — Conține protocoalele și disertațiunile rostite cu ocaziunea menționatelor adunări.

Raportul anual al societății academice române „Junimea“ din Cernăuți, al XXIII lea an administrativ. — E o broșură, care în afară de datele și șocotelile privitoare la gestiunea unui an academic și lista membrilor „Junimei“, conține raportul anual al președintelui societății, în care se schițează valoroasa activitate a „Junimei“ pe terenul național-cultural și social.

„Convorbiri Literare“. Nr. 1 din anul 36, 1902 are următorul cuprins: St. O. Iosif — poezia; G. Murnu — Homer: Iliada, Cântul V.; I. Bianu: O scrisoare nepublicată a lui Ion Ghica; D. Onciul: — Titlul lui Mircea cel Bătrân și posesiunile lui (urmare); N. I. Basilescu: — Dn Catullus; I. A. Baszarabescu: — Dinsa (schiș); N. Iorga: — Istoria lui Mhai Viteazul, introducere; C. Alimăneștianu: — Importanța ținerii unui congres internațional al petrolului în Bacu rești; N. Iorga: — Cronică.

„Noua Revistă Română“. Nr. 47 din 1 Ianuarie 1902, Vol. 5 are sumarul: C. Rădulescu Motru: Doctrina conservatoare, I. — Paul Grecianu: Criza actuală și criza viitoare. — Ovid Densușianu: Câte-va la muriri „patrioților“ dela Ligă. — C. T. Teodorescu Bazău: Viața universitară:

„Venim acasă, prânzim, ș'apoi trebuie să exersze la pian și să'mi fac lecțiile. Numai seara mai am puțin timp să mă joc, sau să cetesc istorioare — apoi Dumineca? Ah, dacă într'adever 'mi iubeam mama aveam tot-d'una puțin timp să mă gândesc la ea. Mama avea cu mult mai mult lucru, și tot se gândea în fiecare zi la mine — sunt sigură că ș'acum se gândeste la mine — și plânge fiind-că e singură și părăsită — și eu — încă sunt singură!“ Și ea să-și alunge gândurile, începu să se preumblie prin toate odaile, azi nu voia să fie tristă. Contempla tablourile, rășfoia într'un album, vorbi cât va timp cu papagalul, numai să-și alunge urtul. Ataneși auzi prin ușa între deschisă vocea camerierei care zicea: „Sărmanul copil!“

Marta presimți că despre ea era vorba. Se poate ca cine-va să aibă toate cele de lipsă și încă cu prisosință, și tot să fie un copil sărac?! Și încă compătimit de servitorii și pentru-ce „sărac“?

Sigur că ei vor fi observat, ceea-ce ea însăși nu voia să recunoască — că se simțea încă tot străină. Ce puțin preț a pus ea până acum pe iubirea de mamă! Numai acum înțelegea, valoarea ei. „Ah, de aș mai putea vedea încă odată pe mama, ce mult m'ar bucura! Și dacă aș cerceta-o acum? Nimeni n'ar observa lipsa mea, căci până ș'ar încuia poarta, eu m'aș reintoarce“, șopti Marta și se furișă în odaia ei. Îmbracă iute paltonul, își puse un șal pe cap și cobori cu precauțiune scările. (Va urma).

Studenti? — Artur Corovei: Din lumea lor. (Scene din viața de provincie) — Almeida: Gânduri. — S. Fl. Marian: Chechărița (din datinele și credințele Românilor despre insecte). — N. Iorga: Sate și preoți din Ardeal, mai ales în secolul al XVIII-lea, după corespondența acum descoperită a episcopului neunit Dionisie Novacovici. — Iustin Lupus: O privire asupra evoluțiunii operei române. — A. D. Daniel: Rolul școlaelor comerciale. — L. Bachelin: Câte-va scrieri germaniste ale dlui Dr. Em. Grigorovița. — Sterie Stinghe: Documente privitoare la trecutul Românilor din Schei. — Caion: Din umbră, moravuri antice. — G. Coșbuc: Din țara Basarabilor.

Calendar:

Calendarul nou pe anul comun 1902, anul al III, editura Tipografiei Ciurcu din Brașov, — conține și material litrar. Prețul 50 bani.

Calendarul plugarului pe anul 1902, anul X. Ed. Tipografiei Murășanu, Brașov, — conține material economic și literar și o ilustrațiune (Gheorghe Lazar). Prețul 50 fl.

Calendar pe anul 1902, anul al cincizecilea, editura tipografiei archidieceșane din Sibiu, conține 248 pagini.

Calendar pe anul 1902, anul XXIII, editura Tipografiei diecesei Aradului. Conține un ales și instructiv material literar și mai multe tablouri. Prețul 60 bani.

Calendarul Minervei, atât ca execuție tehnică, cât și ca bogăție și varietate de material, este neîntrecut până astăzi în literatura noastră calendaristică, e un adevărat exemplar de artă, o carte de valoare remarcabilă, atât ca mijloc de instrucțiune, cât și de plăcere intelectuală. Prețul 1 coroană.

ULTIME ȘTIRI.

Bruzella, 17 Ianuarie. Circulă știrea că comandantul burii urmează cu pertractările de pace, și nu este cu neputință ca pacea să fie încheiată cât mai curând.

Londra, 17 Ianuarie. La discuția mesagiului în casa lorzilor, primul-ministru Salisbury vorbind despre războiul din Africa-Sudică, a spus că despre încheierea păcei numai atunci va pute fi vorba, când Buri ar cere-o. În același timp declară, că o supunere condiționată ar ascunde o primejdie, la care Anglia nu se poate expune.

Editor Aurel Popovici Barclanu.
Red. respons. Ioan Russu Șirianu.

Insertiuni și reclame.

AVIS.

În cancelaria advocațională a dlui Dr. Vasile Fodor din Abrud poate fi primit în condiții favorabile un **ținăr român**

CANDIDAT DE ADVOCAT ori scriitor bine inițiat în afaceri de cancelarie advocațională. 693 1—3

Un **ținăr** candidat de avocat român

poate fi primit la moment în cancelaria dlui avocat Dr. Sever Ispravnic din Arad. Doriților să se adreseze direct (Jozsef-föhercz g ut). 692 2—3

Hotel „VAS“ cafenea, restaurant și berărie.

Locul de întâlnire al inteligenței române din loc și din provincie, unde se găsesc cu prețul cel mai avantajos *mâncări de casă, vin excelent și bere Dreher.* Un prânz de 3 plese 1 coroană.

Oaspeților dela hotel le stă la dispoziție, pentru ori-ce tren care sosește sau pleacă, *omnibus sau trăsurd.*

Prețul camerelor este, dela 1 cor. 60 fl. în sus.

Curățenie exemplară, pe lângă asigurarea unui serviciu ireproșabil.

Roagă preșosul sprigin.

685 3— Cu deosebită stimă

Veduva Duffner Jozsef.

